

Lieta C-196/24 [*Aucrinde*] ⁱ

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2024. gada 20. februāris

Iesniedzējtiesa:

Tribunal judiciaire de Chambéry (Šamberī tiesa, Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 16. janvāris

Prasītājs:

xx

Atbildētāji:

ww

yy

zz

vv

TRIBUNAL JUDICIAIRE DE CHAMBÉRY
[ŠAMBERĪ TIESAS]
civillietu palāta,

IZSKATOT STARPTAUTISKO TIESISKĀS PALĪDZĪBAS LŪGUMU,

[..]

IZDOD RĪKOJUMU [..]

[..]

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Ņemot vērā *Tribunale civile di Genova* (Dženovas civillietu tiesa) notiekošo tiesvedību

STARP:

PRASĪTĀJU:

xx

[..]:

UN:

ATBILDĒTĀJIEM:

ww

[..]

yy

[..]

zz

[..]:

vv

[..]

PROKURATŪRA

Procuratore generale della Repubblica presso il tribunale di Genova (Dženovas civillietu tiesai piesaistītais Republikas ģenerālprokurors) personā [..]

STRĪDA IZKLĀSTS

- 1 XX, kas dzimis [..] un dzīvo [..], cēla prasību *Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesa), lūdzot konstatēt, ka viņš ir [..] mirušā aa bioloģiskais bērns, ļaut viņam izmantot tēva uzvārdu, uzdot personai, kas veic civilstāvokļa aktu reģistrācijas funkcijas, [izdarīt reģistrā ierakstu par pasludināmo spriedumu], kad tas būs kļuvis galīgs [..], [uzdot] veikt ekspertīzi, lai [noteiktu] bioloģisko radniecību ar xx pēc varbūtējā tēva ķermeņa ekshumācijas.
- 2 Saskaņā ar 2022. gada 5. marta *ordinanza istruttoria* (rīkojums par pierādījumu savākšanu) *giudice istruttore del Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesas izmeklētājtiesnesis) uzdeva veikt hematoloģijas testu, lai noteiktu, vai prasītājam ir ģenētiskas iezīmes, kas atbilst atbildētāju, proti, aa atzīto bērnu, ģenētiskajām iezīmēm.
- 3 Atbildētāji, aa likumīgie bērni, atteicās iziet hematoloģijas testu un pieprasīja, lai tas tiktu veikts aa ķermenim vietā, kur atdusas viņa mirstīgās atliekas.

- 4 Saskaņā ar 2022. gada 1[4]. aprīļa *ordinanza istruttoria* (rīkojums par pierādījumu savākšanu) *giudice istruttore del Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesas izmeklētājtiesnesis) uzdeva veikt hematoloģijas testu un iecēla ekspertu, kam jāveic ģenētisks salīdzinājums starp prasītāju xx un varbūtējā tēva aa ķermeni pēc tā ekshumācijas, apturēja ekspertīzes operācijas līdz starptautisko tiesiskās palīdzības lūgumu izpildei, kas, iespējams, adresējami Francijas tiesu iestādei, lai veiktu ķermeņa ekshumāciju atbilstoši Francijas tiesību aktiem.
- 5 2022. gada 18. novembrī *Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesa) iesniedza *Tribunal judiciaire de Chambéry* [Šamberī tiesai] starptautisku civiltiesiskās palīdzības pieprasījumu, lūdzot aa, kurš dzimis [...] un miris [...], un apglabāts Francijā, ķermeņa ekshumāciju.
- 6 Pieprasījums tika iesniegts, piemērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/1783 (2020. gada 25. novembris) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās vai komercietās.

7 [...]

LĒMUMA PAMATOJUMS

Ievada apsvērumi par [iespēju] uzdot prejudiciālus jautājumus

- 8 LESD 267. pantā ir noteikts: “Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par:

[...].”

- 9 “Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts tiesām ir tiesības vērsties Tiesā tikai tad, ja tām ir jāizskata strīds un tām ir jālemj tāda procesa ietvaros, kura rezultātā paredzēts pieņemt nolēmumu, kam ir tiesas nolēmuma raksturs.

Lai gan tiesām sadarbība starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanas jomā katrā ziņā nenoslēdzas ar tiesas nolēmuma izstrādi, tomēr liecinieka nopratināšana tiesā, par ko ir runa šajā lietā, ir darbība, kas tiek veikta tādas tiesvedības ietvaros, kuras iznākumā ir paredzēts pieņemt nolēmumu, kam ir tiesas nolēmuma raksturs. Jautājums par nopratināšanas izdevumu segšanu ir daļa no šādas tiesvedības. Tāpēc starp prejudiciālo jautājumu un iesniedzējtiesas tiesas uzdevumu izpildi ir tieša saikne” (spriedums, 2011. gada 17. februāris, *Weryński*, C-283/09, EU:C:2011:85, 44. un 45. punkts).

- 10 Šajā gadījumā, pat ja iesniedzējtiesa var atteikties izpildīt starptautisko civiltiesiskās palīdzības pieprasījumu tikai ierobežotos gadījumos (Regulas [2020/1783] 12. un 16. pants), tā nav vienkārši pieprasījuma iesniedzējas iestādes jau pieņemta lēmuma izpildītājiestāde un tai ir jāpieņem tiesas nolēmums, lai pārbaudītu, vai ir izpildīti iepriekš minētajā regulā izvirzītie nosacījumi.

- 11 Pārbaudi, kas jāveic iesniedzējtiesai, nevar atzīt par pilnībā formālu pārbaudi, ņemot vērā Regulas [2020/1783] 12. panta formulējumu, kurā noteikts, ka saņēmēja tiesa “*pieprasījumu izpilda saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem*”.
- 12 Turklāt, lai gan iesniedzējtiesā nav neviena tiešā izskatīšanā esoša strīda, tomēr Itālijā starp vairākiem lietas dalībniekiem pastāv strīds, kas atrodas izskatīšanā pieprasījuma iesniedzējā Itālijas tiesā, un tādējādi saņēmēja Francijas tiesa piedalās, lai gan, protams, daļēji, šā strīda izskatīšanā.
- 13 Tādēļ Francijas tiesa ir jāuzskata par tiesu LESD 267. panta izpratnē.

§1 Par pieprasījuma izpildei piemērojamo tiesību normu

- 14 *Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesa) pieprasījums ir formulēts saskaņā ar Regulu [2020/1783].
- 15 [..]
- 16 [..]
- 17 [..]
- 18 [..]
- 19 [..]
- 20 [..]
- 21 [..]
- 22 [..]
- 23 [..]
- 24 [..]
- 25 [..]
- 26 Tātad Regula [2020/1783] [..] ir piemērojama vienas dalībvalsts tiesas pieprasījumiem par pierādījumu savākšanas pasākumiem attiecībā uz pierādījumiem[, kuri atrodas] citas dalībvalsts, izņemot Dāniju, teritorijā.
- 27 [..]
- 28 [..]
- 29 [..]
- 30 [..]

31 [..]

32 Ņemot vērā šos apstākļus, ir jāpieņem Regulas [2020/1783] [..].

§2 Par *Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesa) iesniegto pieprasījumu

a) Par pieprasījuma pieņemamību

33 Regulas [2020/1783] 5. pantā ir noteikta [pieprasījumu forma un saturs].

[..]

34 [..] tātad pieprasījums ir pieņemams.

b) Par skaidri paredzētajiem pieprasījuma izpildes atteikuma gadījumiem

35 Regulā ir izsmeļoši uzskaitīti gadījumi, kuros saņēmēja tiesa var atteikties izpildīt pieprasījumu. Proti, tā kā Regulas [2020/1783] mērķis ir maksimāli atvieglot pierādījumu iegūšanu ārvalstīs, gadījumi, kuros saņēmējas tiesas var atteikties izpildīt pieprasījumus, ir stingri ierobežoti.

36 [..] Regulas [2020/1783] 16. pantā [ir noteikti]

“Pieprasījumu izpildes atteikumi:

[..].”

37 [..]

38 [..]

39 [..]

40 [..]

41 [..]

42 [..]

43 [..]

44 Tātad nav neviena iemesla noraidīt *Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesa) iesniegto pieprasījumu, balstoties uz Regulas [2020/1783] 16. pantu.

c) Par atbilstošajām valsts tiesību un Savienības tiesību normām

1/ Pirmā atbilstošā Savienības tiesību norma

45 Regulas [2020/1783] 12. panta 3. punktā ir noteikts:

“Iesniedzēja tiesa var, izmantojot I pielikumā ietverto A veidlapu, lūgt izpildīt pieprasījumu saskaņā ar īpašu procedūru, kas paredzēta tās valsts tiesību aktos. Saņēmēja tiesa izpilda pieprasījumu saskaņā ar īpašo procedūru, ja vien tas nebūtu nesaderīgi ar tās valsts tiesību aktiem vai ja tā nevar to izdarīt dēļ būtiskām praktiskām grūtībām. Ja saņēmēja tiesa neapmierina lūgumu izpildīt pieprasījumu saskaņā ar īpašu procedūru viena no minēto iemeslu dēļ, tā, izmantojot I pielikumā ietverto H veidlapu, informē iesniedzēju tiesu.”

46 Lai pieprasījums tiktu izpildīts saskaņā ar īpašo procedūru, saņēmējai tiesai ir jāaizpilda A veidlapas 12. punkts. Šajā gadījumā *Tribunale civile de Genova* (Dženovas Civillietu tiesa) nav aizpildījusi A veidlapas 12. punktu, un tādēļ nav jāuzdod jautājums par īpašā pieprasījuma saderību ar valsts tiesībām vai jāatsaucas uz praktiskām grūtībām.

47 Turpretim šā paša 12. panta “Vispārīgi noteikumi par pieprasījuma izpildi” [2. punktā] ir noteikts, ka “Saņēmēja tiesa pieprasījumu izpilda saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem.”

48 Šis pants ir gandrīz identisks atceltās Regulas (EK) Nr. 1206/2001 (2001. gada 28. maijs) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās 10. pantam, kurā ir noteikts, ka “2. Tiesa, kas saņem pieprasījumu, to izpilda saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem.”

49 Praktiskajā rokasgrāmatā Pierādījumu iegūšanas regulas piemērošanai, kas attiecas uz 2001. gada 28. maija Regulu (EK) Nr. 1206/2001, attiecībā uz šo pantu ir norādīts, ka tad, ja iesniedzējas tiesas dalībvalstī paredzētā procedūra ir pretrunā pieprasījuma saņēmējas tiesas dalībvalsts tiesību aktiem, pieprasījuma saņēmēja tiesa var atteikties izpildīt šo pieprasījumu. **Procedūru var uzskatīt par neatbilstošu pieprasījuma saņēmējas tiesas dalībvalsts tiesību aktiem, ja tā ir pretrunā šo tiesību aktu pamatprincipiem.**

50 Iesniedzējtiesai rodas pirmais jautājums par šā panta interpretāciju. Proti, lai gan gadījumi, kuros dalībvalsts var atteikties izpildīt pieprasījumu, ko iesniegusi cita dalībvalsts, ir izsmeļoši uzskaitīti regulas 16. pantā, šķiet, ka 12. pantā ir ieviesti jauni gadījumi, kas ļauj atteikties no šāda pieprasījuma izpildes.

51 Tiesai tiek lūgts sniegt šā panta interpretāciju, lai izskaidrotu valsts tiesai tā tvērumu: **vai šis pants ļauj valsts tiesai atteikties no regulas piemērošanas un [atteikties] izpildīt pieprasījumu, pamatojoties uz to, ka pieprasījumā paredzētā procedūra ir pretrunā pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts valsts tiesību pamatprincipiem?**

52 Turklāt, gadījumā, ja atbilde uz šo jautājumu būtu apstiprinoša, šajā lietā rodas jautājums par pieprasījumā paredzētās procedūras pretrunu Francijas valsts tiesību pamatprincipiem un dažiem Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Hartas”) pantiem.

2/ Atbilstošā valsts tiesību norma

- 53 Civilkodeksa – redakcijā, kas bija spēkā 2023. gada 21. maijā, – 16-11. pantā ir noteikts:

“Personas identifikāciju pēc tās ģenētiskajiem identifikācijas materiāliem var veikt tikai:

1° Tiesvedības laikā veicot izmeklēšanas vai pierādījumu savākšanas pasākumus;

[..]

*Civillietās šādu identifikāciju var veikt, tikai izpildot pierādījumu savākšanas pasākumu, ko uzdevis tiesnesis, kurš izskata lietu vai nu par paternitātes noteikšanu vai apstrīdēšanu, vai arī par alimentu maksāšanu vai atcelšanu. Pirms tam jāsaņem skaidra ieinteresētās personas piekrišana. **Ja vien persona dzīves laikā nav skaidri izteikusi piekrišanu, ģenētisko identifikāciju nedrīkst veikt pēc tās nāves.**”*

- 54 Francijas tiesībās ķermeņa ekshumācija radniecības noteikšanai ir iespējama vienīgi tad, ja ieinteresētā persona dzīves laikā ir izteikusi skaidru piekrišanu.

3/ Atbilstošā valsts un starptautiskā judikatūra

- 55 2011. gada 6. jūlijā *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa) vērsās *Conseil constitutionnel* (Konstitucionālajā padomē) ar jautājumu par *post mortem* ģenētiskās ekspertīzes kārtību (2011. gada 30. septembra Lēmums Nr. 2011-173 QPC, <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2011/2011173QPC.htm>). Precīzāk, Konstitucionālajai padomei tika lūgts sniegt viedokli par Civilkodeksa 16-11. panta otrās daļas saderību ar tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, ko garantē Francijas Konstitūcija.

- 56 Konstitucionālā padome uzskatīja, ka prezumpcija, saskaņā ar kuru mirušie nav piekrituši ģenētiskajai ekspertīzei, ir šķērslis, kuru likumdevējs ir apzināti noteicis, lai nodrošinātu cieņu, kas pienākas mirušajiem, un nepieļautu ļaunprātīgas ekshumācijas gadījumus:

“Tā kā, nosakot, ka mirušie nav devuši piekrišanu ģenētiskā materiāla identifikācijai, likumdevējs ir vēlējis radīt šķērslī ekshumācijai, lai nodrošinātu cieņu mirušajiem; tā kā Konstitucionālā padome nevar ar savu vērtējumu aizvietot likumdevēja vērtējumu jautājumā par cilvēka ķermenim pienākošos cieņu; tā kā līdz ar to ir jānoraida iebildumi par ģimenes dzīves neaizskaramības un tiesību uz normālu ģimenes dzīvi pārkāpumu.”

- 57 Šī nostāja ir pretrunā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai, jo 2006. gada 13. jūlija spriedumā *Jaggi* pret Šveici (prasība Nr. 58757/00) tā ir nospriedusi, ka DNS paraugu paņemšana, kas prasa ekshumāciju, attiecīgās lietas apstākļos nav pārkāpusi ne mirušā privāto dzīvi, ne mirušā ķermeņa neaizskaramību, savukārt

nesamērīgs pārkāpums ir nodarīts tiesībām uzzināt savu izcelsmi un zināt, vai mirušais patiešām bija viņa vecāks, 70 gadus vecam cilvēkam, kuram tika atteikta ķermeņa ekshumācija, lai veiktu ģenētisku ekspertīzi.

- 58 Eiropas Cilvēktiesību tiesa vairākkārt apstiprināja savu nostāju, citastarp 2011. gada 16. jūnija spriedumā *Pascaud* pret Franciju (prasība Nr. 19535/08):

“59. (...) Tiesa uzskata, ka tiesības uz identitāti, kurās ietilpst tiesības zināt savus vecākus un likt tos atzīt, ir privātās dzīves jēdziena neatņemama sastāvdaļa. Šādos gadījumos ir jāveic dziļāka izpēte, lai izsvērtu iesaistītās intereses.

60. Tiesai ir jānoskaidro, vai šajā gadījumā ir panākts taisnīgs līdzsvars, izsverot konkurējošas intereses, proti, no vienas puses, prasītāja tiesības zināt savus vecākus, un, no otras puses, trešo personu tiesības netikt pakļautiem DNS testiem un vispārējās intereses saistībā ar tiesiskās drošības aizsardzību. (...)

64. Tiesa uzskata, ka varbūtējā tēva interešu aizsardzība pati par sevi nav pietiekams arguments, lai atņemtu prasītājam viņa tiesības atbilstoši Konvencijas 8. pantam.

65. Proti, atsakot “*post mortem*” ģenētisko ekspertīzi un atsakoties atzīt un noteikt prasītāja bioloģisko paternitāti, apelācijas tiesa ir piešķirusi lielāku svaru varbūtējā tēva tiesībām un interesēm nekā prasītāja tiesībām zināt savu izcelsmi un panākt tās atzīšanu, lai gan šīs tiesības ar vecumu nebeidzas, tieši otrādi (iepriekš minētais spriedums *Jaggi*, 40. punkts).”

- 59 Šie atšķirīgie nolēmumi liecina par atšķirībām nostājās, ko ieņēmusi Konstitucionālā padome, atzīstot, ka Civillkodeksa 16-11. panta otrā daļa, kurā iespēja veikt *post mortem* ģenētiskā materiāla identifikāciju ir atkarīga no mirušā dzīves laikā izteiktas skaidras piekrišanas, ir atzīta par atbilstošu Francijas Konstitūcijai, no vienas puses, un Eiropas Cilvēktiesību tiesa, kas uzskata, ka šā panta piemērošana un no tās izrietošs atteikums dot atļauju šādai identifikācijai var būt Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. panta pārkāpums, no otras puses.

- 60 Arī Kasācijas tiesa izskatīja šo jautājumu pēc iepriekš minēto nolēmumu pieņemšanas:

“Tā kā atbilstoši pārsūdzētajam spriedumam *M.* [...], kas dzimis [...], pirms viņa dzimšanas atzina viņa māte [...], un [...] atzina [...], un padarīts likumīgs ar vēlāku laulību; tā kā viņš uzzināja no tiem, ka patiesībā viņa tēvs bija [...], miris [...], viņš [...] iesniedza pieteikumu vispārējā pirmās instances tiesā, lai saņemtu atļauju ekshumēt tēva ķermeni ģenētiskas ekspertīzes veikšanai;

Tā kā apelācijas tiesa, lemjot par pieteikuma pamatotību, lai gan tai bija pēc savas ierosmes jānorāda nepieņemamības pamats, kas balstīts uz [...] tiesību mantinieku neiesaistīšanu tiesvedībā, pārkāpa augstāk minētos tekstus.” (Kasācijas tiesa, 1. Civillietu palāta, 2014. gada 13. novembris, Nr. 13-21-0 18)

- 61 Daļā doktrīnas šis spriedums ir analizēts kā tāds, kurš izveido *praeter legem* pieeju saistībā ar Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantu, lai apietu Civilkodeksa 16-11. panta neatbilstības šai konvencijai problēmu tā konkrētā piemērošanā. Taču Kasācijas tiesa nesniedz atbildi pēc būtības, jo uzdotajam jautājumam ir procesuāls raksturs (prasības nepieņemamība, jo mantinieki nav uzaicināti iesaistīties tiesvedībā). Kāds autors secina, ka tiesīgo mantinieku uzaicināšanas iesaistīties tiesvedībā pienākums ir tīri procesuāls, lai garantētu uz sacīkstes principu balstītu tiesvedību, un tas nenozīmē mirušā piekrišanas aizvietošanu ar ģimenes piekrišanu. [..]
- 62 Turklāt šis risinājums nav transponējams uz lietu, kuru izskata iesniedzējtiesa. Savā spriedumā Kasācijas tiesa ir papūlējusies precizēt, ka konkrētajā gadījumā runa bija par tiesiskā stāvokļa atzīšanas prasību (prasība par izcelsmes atzīšanu, kam nav nekādas ietekmes uz prasītāja civilstāvokli un kas nerada nekādas juridiskas sekas):
- “Tā kā prasības par ģenētiskās izcelšanās atzīšanu, izmantojot ekspertīzi, ja tās veikšanai nepieciešama ekshumācija, pieņemamība ir pakārtota nosacījumam par mirušā tiesīgo mantinieku iesaistīšanu tiesvedībā; tā kā personu tiesiskā stāvokļa jomā nepieņemamības pamati ir absolūti.”*
- 63 Taču iesniedzējtiesai iesniegtajā pieprasījumā runa ir nevis par tiesiskā stāvokļa atzīšanu, bet gan par pierādījumu iegūšanu saistībā ar prasību par prasītāja izcelšanās noteikšanu.
- 64 No xx [vārdā] formulētajiem prasījumiem izriet, ka “XX ir tiesības saskaņā ar Civilkodeksa 270. pantu zināt patiesību un savu izcelsmi, tāpat uzņemoties arī visas saistības un atbildību, ko ietvers aa paternitātes tiesiskā atzīšana”.
- 65 Tādēļ Kasācijas tiesas vērtējums, kas paredz vienkārši iesaistīt tiesvedībā mantiniekus, lai apietu Civilkodeksa 16-11. pantu, nav piemērojams un katrā ziņā nav pietiekams pirmās instances tiesām, jo tas atstāj tiesisku nenoteiktību.
- 66 Vērtējuma noslēgumā jānorāda, ka *Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesa) pieprasījums ir pretrunā Civilkodeksa 16-11. pantam, kura piemērošana savukārt var būt pretrunā Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantam.
- Vērtējums ir jāpaplašina.
- 67 Eiropas Savienība, pateicoties Hartai, aizsargā arī pamattiesības [..].
- 68 Tādēļ ir jānosaka, vai Civilkodeksa 16-11. pants ir pretrunā Hartai, un šādā gadījumā, piemērojot Eiropas Savienības Tiesas pastāvīgo judikatūru, tiesai būtu jānoraida jebkāda Civilkodeksa 16-11. panta piemērošana.

4/ Par citām atbilstošām Savienības tiesību normām

69 LES 6. pantā ir noteikts:

“1. Savienība atzīst tiesības, brīvības un principus, kas izklāstīti 2000. gada 7. decembra Eiropas Savienības hartā, kura pielāgota Strasbūrā 2007. gada 12. decembrī, un šai Hartai ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem.

Hartas noteikumi nekādā ziņā nepaplašina Savienības kompetences, kā tās noteiktas Līgumos.

Hartā paredzētās tiesības, brīvības un principus interpretē saskaņā ar Hartas VII sadaļas vispārējiem noteikumiem, ar ko reglamentē tās interpretēšanu un piemērošanu, un pienācīgi ņemot vērā Hartā minētos paskaidrojumus, kuros izklāsta minēto noteikumu pamatu.

2. Savienība pievienojas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai. Šī pievienošanās neietekmē Savienības kompetences, kā tās noteiktas Līgumos.

70 ***3. Pamatbrīvības, kas garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, ir Savienības tiesību vispārīgo principu pamats.”***

71 Šajā gadījumā ir piemērojami divi Hartas panti: pirmkārt, 1. pants, kas garantē cilvēka cieņas aizsardzību un līdz ar to mirušo cieņas aizsardzību, un, otrkārt, 7. pants, kurā ir atzītas ikvienas personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un kas ir Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. panta ekvivalents.

72 Hartas 51. un 52. pantā ir noteikts:

“[51. panta 1. punkts] Šīs Hartas noteikumi attiecas uz Savienības iestādēm un struktūrām, ievērojot subsidiaritātes principu, un uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Tādēļ tās ievēro tiesības un principus, kā arī veicina to piemērošanu saskaņā ar savām atbilstīgajām pilnvarām un ievērojot Savienības kompetenci, kas tai piešķirta Līgumos. [..]

[52. panta 1. punkts] Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

2. Šajā Hartā atzītās tiesības, kuras ir paredzētas Līgumos, izmanto saskaņā ar noteiktajiem nosacījumiem un ierobežojumiem.

3. Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme

un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību.”

- 73 “Lai nodrošinātu šo atbilstību Konvencijas normām, Hartas 52. panta 3. punktā ir paredzēts mehānisms, kas funkcionē divos posmos. **Pirmām kārtām Savienības tiesai ir jānosaka tā dēvētās atbilstošās tiesības, proti, tās, kuras garantē gan Harta, gan Konvencija.**

Kad ir noteikta atbilstība starp Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, Tiesai otrām kārtām ir jāpiešķir Hartas garantētajām tiesībām tāda pati nozīme un tāds pats apjoms, kādi tām piešķirti Konvencijā, ja vien tām netiek piešķirta “plašāka aizsardzība”. Tas nozīmē, ka to interpretācijai ir jānosauk ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas interpretāciju, ja vien netiek pārsniegts konvencijā noteiktais standarts, kas notiek reti.” (Lexis nexis, 160. burtnīca, Eiropas Savienības Pamattiesību harta).

- 74 Saskaņā ar šīm tiesību normām valsts tiesai savā argumentācijā ir jāiekļauj Harta vienīgi tad, ja uz aplūkojamo valsts tiesību aktu attiecas Savienības tiesību materiālā piemērošanas joma.
- 75 [..]
- 76 Šajā gadījumā Savienības materiālās tiesības ir tieši piemērojamas, jo strīdīgais lēmums ir pieņemts, piemērojot Regulu 2020/1783.
- 77 Tātad pastāv acīmredzama saikne starp aplūkoto situāciju un Savienības tiesību sistēmu, un tas liek tiesai piemērot Hartu, it īpaši tās 1. un 7. pantu.
- 78 Proti, tās 1. pantā ir noteikts, ka “*Cilvēka cieņa ir neaizskarama. Tā ir jārespektē un jāaizsargā*”. Runa ir par pamata principu, kas ir piemērojams *post mortem* un kas tādēļ, atkarībā no sniegtās interpretācijas un piešķirtā apjoma, šajā gadījumā varētu nepieļaut liķa ekshumāciju.
- 79 Turpretim Hartas 7. pantā garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību liecinātu par labu šādai ekshumācijai. Proti, Hartas 7. pants, kurš ir Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. panta ekvivalents, ir jāinterpretē, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. Tajā savukārt no tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību ir deducētas ikvienas personas tiesības zināt savu izcelsmi, vajadzības gadījumā veicot varbūtējā vecāka ekshumāciju.
- 80 Visbeidzot, iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai tai ir jāpiemēro Civilkodeksa 16-11. pants, lai atteiktos izpildīt starptautisko tiesiskās palīdzības lūgumu, ko cita dalībvalsts iesniegusi saskaņā ar regulu par pierādījumu iegūšanu, vai arī jāatsakās piemērot šo pantu.
- 81 Lai piemērotu vai atteiktos piemērot Civilkodeksa 16-11. pantu, tiesai ir jānosaka, vai šī tiesību norma ir pretrunā Hartas 7. pantam vai arī, tieši pretēji, Civilkodeksa 16-11. pantā noteiktais ierobežojums pilnībā atbilst Savienībā atzītajiem vispārējo

interešu mērķiem vai nepieciešamībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības, it īpaši cilvēka cieņas aizsardzībai, kas garantēta Hartas 1. pantā.

- 82 Lai pasludinātu spriedumu izskatāmajā strīdā, valsts tiesai ir nepieciešams Tiesas skaidrojums jautājumā par to, vai tiesības zināt savu izcelšanos un tiesības uz tās atzīšanu, ko garantē Hartas 7. pants, prevalē vai neprevalē pār mirušo tiesībām netikt pakļautiem DNS testiem bez dzīves laikā izteiktas piekrišanas, kas savukārt varētu tikt garantētas ar Hartas 1. pantā noteikto cilvēka cieņas aizsardzības principu.

Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāinterpretē Hartas 1. un 7. pants, un šāda kompetence ir Eiropas Savienības Tiesai, nevis iesniedzējtiesai:

- 83 Saskaņā ar LESD 267. pantu

“Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par:

a) [..],

b) *Savienības iestāžu vai struktūru tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju.*

[..]

- 84 *Ja šādu jautājumu ierosina par lietu, ko izskata dalībvalsts tiesa, kuras lēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt, tad šai dalībvalsts tiesai jāgriežas Tiesā.*

[..]”

- 85 [..]

- 86 [..] Regulā [2020/1783] [..] nav paredzēta nekāda pārsūdzība, ja pieprasījuma saņēmējas valsts tiesa atsakās izpildīt pieprasījuma iesniedzējas valsts pieprasījumu par pierādījumu iegūšanu. [..]

- 87 Tā kā iesniedzējtiesas nolēmumu nav iespējams pārsūdzēt, tai pirms nolēmuma pieņemšanas ir jāvēršas ar prejudiciālu jautājumu Eiropas Savienības Tiesā. Šajā lietā Tiesas [interpretācija] ir vēl jo vairāk svarīga tādēļ, ka šis ir jauns jautājums, jo Tiesa vēl nekad nav lēmusi par Regulas 2020/1783 [..] interpretāciju un par tās konkrētas piemērošanas atbilstību Hartai.

Ņemot vērā visus šos elementus, tiesvedība tiek apturēta, gaidot Tiesas [nolēmumu].

§3 Par Tiesai uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem

- 88 Iesniedzējtiesa uzdod Tiesai divus jautājumus:

- 89 [...] [pirmā jautājuma teksts]
- 90 [...] Iesniedzējtiesa uzskata, ka Regulas 2020/1783 piemērošanas atteikuma gadījumi ir izsmelīgi uzskaitīti tās 16. pantā un ka tās 12. pantam nevajadzētu būt par apiešanas līdzekli, lai atteiktu regulas piemērošanu.

Tomēr šajā gadījumā neeksistē nekāda aizsardzība pret pieprasījumiem, kuros paredzētā izpildes procedūra neatbilst Eiropas Savienības tiesību standartiem.

- 91 2/ [...] [otrā jautājuma teksts]
- 92 Tādēļ iesniedzējtiesa lūdz Tiesu interpretēt un izskaidrot Hartas 1. pantu (tiesības uz cilvēka cieņu) un 7. pantu (tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību), lai nolemtu, vai šāda regulas piemērošana ir vai nav Hartas pārkāpums?
- 93 No Tiesas sniegtās atbildes ir atkarīga Civilkodeksa 16-11. panta atbilstība Eiropas Savienības tiesībām un iesniedzējtiesas iespēja apmierināt *Tribunale civile di Genova* (Dženovas Civillietu tiesa) pieprasījumu par pierādījumu iegūšanu.
- 94 [...] Ņemot vērā Hartas 52. pantu, kurā ir noteikts, ka, “ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām”, un Eiropas Cilvēktiesību tiesas pasludinātos spriedumos līdzīgās lietās, iesniedzējtiesa uzskata, ka Civilkodeksa 16-11. pants varētu tikt atzīts par pretēju Eiropas Savienības tiesībām un varētu tikt atteikta tā piemērošana, balstoties uz Hartas 7. pantu (tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību).
- 95 Tomēr Konstitucionālās padomes un Kasācijas tiesas nolēmumi, kas pieņemti pēc Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumiem, vājina šo analīzi, piešķirot prioritāti cilvēka cieņas aizsardzībai un liekot vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu interpretēt Hartas 1. un 7. pantu.

AR ŠĀDU PAMATOJUMU

- 96 [...]
- 97 **UZDODAM** Eiropas Savienības Tiesai šādus jautājumus:
- 98 1/ Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/1783 (2020. gada 25. novembris) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās vai komercietās 12. pants ļauj valsts tiesai atteikties no minētās regulas piemērošanas un no iesniedzējas valsts pieprasījuma apmierināšanas, pamatojoties uz to, ka pieprasījumā paredzētā procedūra ir pretrunā saņēmējas valsts tiesību pamatprincipiem, it īpaši tās Civilkodeksa 16-11. pantam?

99 2/ Ja Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2020/1783 (2020. gada 25. novembris) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās vai komercietās 12. pants ir piemērojams neatkarīgi no valsts tiesībām, kā ir jāinterpretē un jāsalāgo Pamattiesību hartas 1. pants (tiesības uz cilvēka cieņu) un 7. pants (tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību), lai nolemtu, vai šāda regulas piemērošana ir vai nav Pamattiesību hartas pārkāpums?

100 [..]

101 [..]

102 **PRECIZĒJAM**, ka lietas dalībnieki vēlas saglabāt savu anonimitāti.

103 [..]

DARBBA VERSIJA